

รายงานสถานการณ์คุณภาพน้ำ
ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ลุ่มน้ำภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออกและลุ่มน้ำปัตตานี
ไตรมาสที่ 3 ปีงบประมาณ พ.ศ.2559

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 ได้ดำเนินการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออก รวม 94 จุดตรวจวัด โดยเก็บตัวอย่างน้ำลุ่มทะเลสาบสงขลาและคลองสาขา คลองเทพา แม่น้ำสายบุรี แม่น้ำโก-ลก แม่น้ำบางนรา และแม่น้ำปัตตานี 4 ครั้ง/ปี สำหรับคลองอู่ตะเภา คลองสำโรง คลองพะวง และคลองแห 3 ครั้ง/ปี (ยกเว้นไตรมาสที่ 3) โดยมีจำนวนจุดตรวจวัดในแต่ละลุ่มน้ำ ดังนี้

ลุ่มน้ำ/แหล่งน้ำ	จำนวนจุดตรวจวัด
ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	
- พื้นที่ทะเลสาบสงขลา	15
- ลำคลองสาขาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	30
- คลองอู่ตะเภา	14
- คลองพะวง	5
- คลองสำโรง	5
- คลองแห	8
ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออก	
- คลองเทพา	2
- แม่น้ำสายบุรี	4
- แม่น้ำโก-ลก	4
- แม่น้ำบางนรา	2
ลุ่มน้ำปัตตานี	
- แม่น้ำปัตตานี	5

คุณภาพน้ำลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออกและลุ่มน้ำปัตตานี ไตรมาสที่ 3 ของปีงบประมาณ พ.ศ.2559 ซึ่งเก็บตัวอย่างในช่วงระหว่างวันที่ 9-17 พฤษภาคม 2559 สรุปได้ดังนี้

คลองเทพา

คุณภาพน้ำคลองเทพาโดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ โดยบริเวณบ้านคลองประคู้ (TA01) อยู่ในเกณฑ์ดี สำหรับบ้านเทพา (TA02) อยู่ในเกณฑ์พอใช้

แม่น้ำสายบุรี

คุณภาพน้ำแม่น้ำสายบุรีอยู่ในเกณฑ์ดีทุกจุดตรวจวัด

ผลการตรวจวัดโลหะหนักบริเวณโรงสูบน้ำแรงต่ำการประปาเรือเสาะ (SB3) จำนวน 9 พารามิเตอร์ ได้แก่ แคดเมียม (Cd) โครเมียม (Cr) แมงกานีส (Mn) นิกเกิล (Ni) ตะกั่ว (Pb) สังกะสี (Zn) ทองแดง (Cu) พรอท (Hg) และสารหนู (As) พบมีค่าไม่เกินเกณฑ์มาตรฐานทุกพารามิเตอร์

สำหรับผลการตรวจวัดสารเคมีที่ใช้ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ที่มีคลอรีนเป็นองค์ประกอบ ได้แก่ เฮปตาคลอร์ (Heptachlor) เฮปตาคลอร์อีพอกไซด์ (Heptachlor epoxide) อัลดริน (Aldrin)

ดีลตริน (Dieldrin) เอนดริน (Endrin) บีเอชซีชนิดแอลฟา (alpha-BHC) และดีดีที (DDT) บริเวณโรงสูบน้ำแรงต่ำ การประปาเรือเสาะ (SB3) พบมีค่าไม่เกินเกณฑ์มาตรฐานทุกพารามิเตอร์

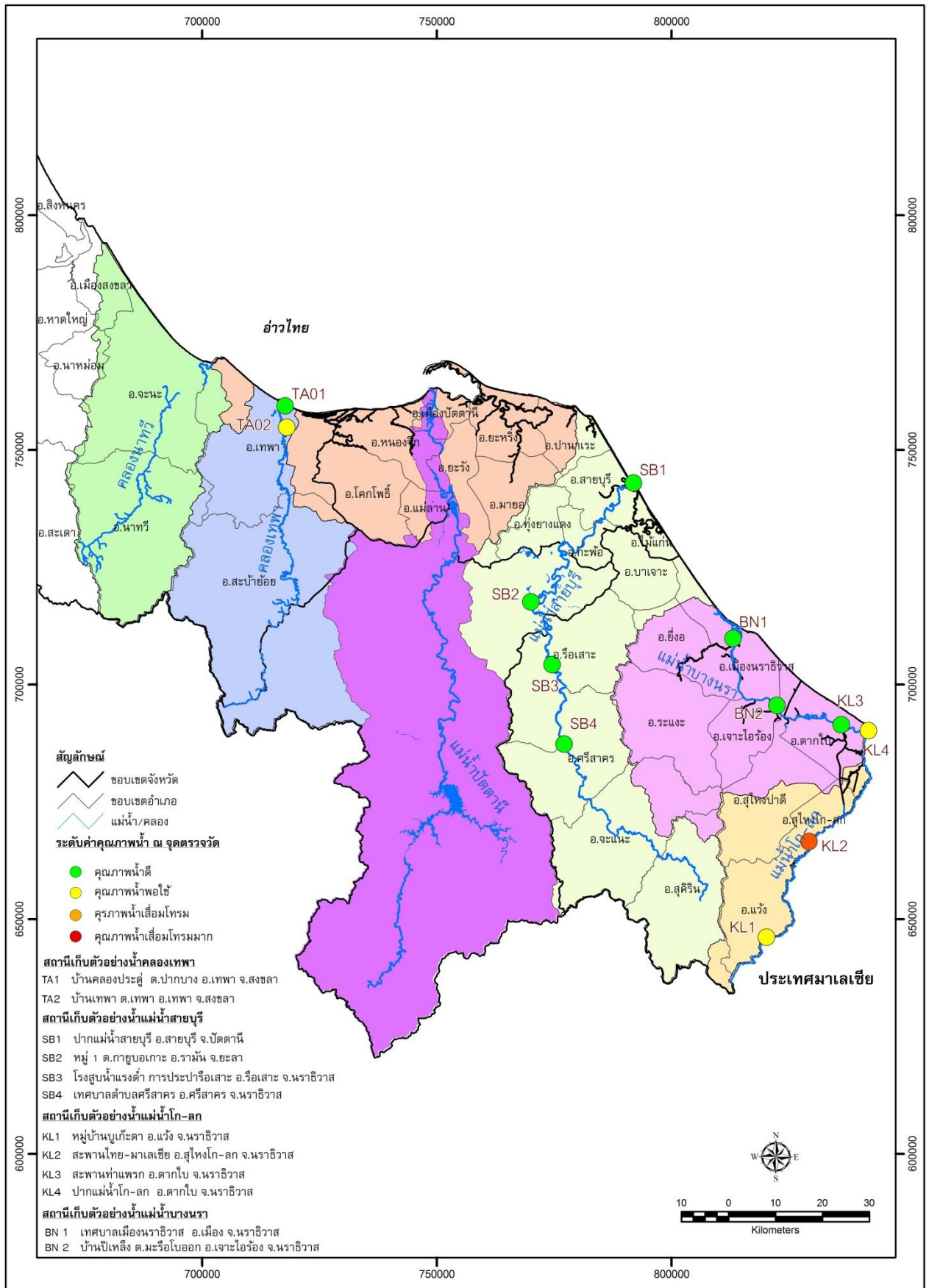
แม่น้ำโก-ลก

คุณภาพน้ำแม่น้ำโก-ลกโดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ โดยมีสัดส่วนคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี พอใช้ และเสื่อมโทรมร้อยละ 25 50 และ 25 ตามลำดับ บริเวณที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี คือ สะพานท่าแพรก (KL3) บริเวณที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ คือ หมู่บ้านบุงเกะตา (KL1) และปากแม่น้ำโก-ลก (KL4) สำหรับบริเวณที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม คือ บริเวณสะพานไทย-มาเลเซีย (KL2)

ผลการตรวจวัดโลหะหนัก จำนวน 9 พารามิเตอร์ ได้แก่ แคดเมียม (Cd) โครเมียม (Cr) แมงกานีส (Mn) นิกเกิล (Ni) ตะกั่ว (Pb) สังกะสี (Zn) ทองแดง (Cu)ปรอท (Hg) และสารหนู (As) จำนวน 2 จุดตรวจวัด คือ หมู่บ้านบุงเกะตา (KL1) และสะพานท่าแพรก (KL3) พบมีค่าไม่เกินเกณฑ์มาตรฐาน

แม่น้ำบางนรา

คุณภาพน้ำแม่น้ำบางนราอยู่ในเกณฑ์ดี ทั้ง 2 จุดที่ทำการตรวจวัด

รูปที่ 1 คุณภาพน้ำคลองเทพา แม่น้ำสายบุรี แม่น้ำโก-ลก และแม่น้ำบางนรา ไตรมาสที่ 3 ปีงบประมาณ พ.ศ.2559

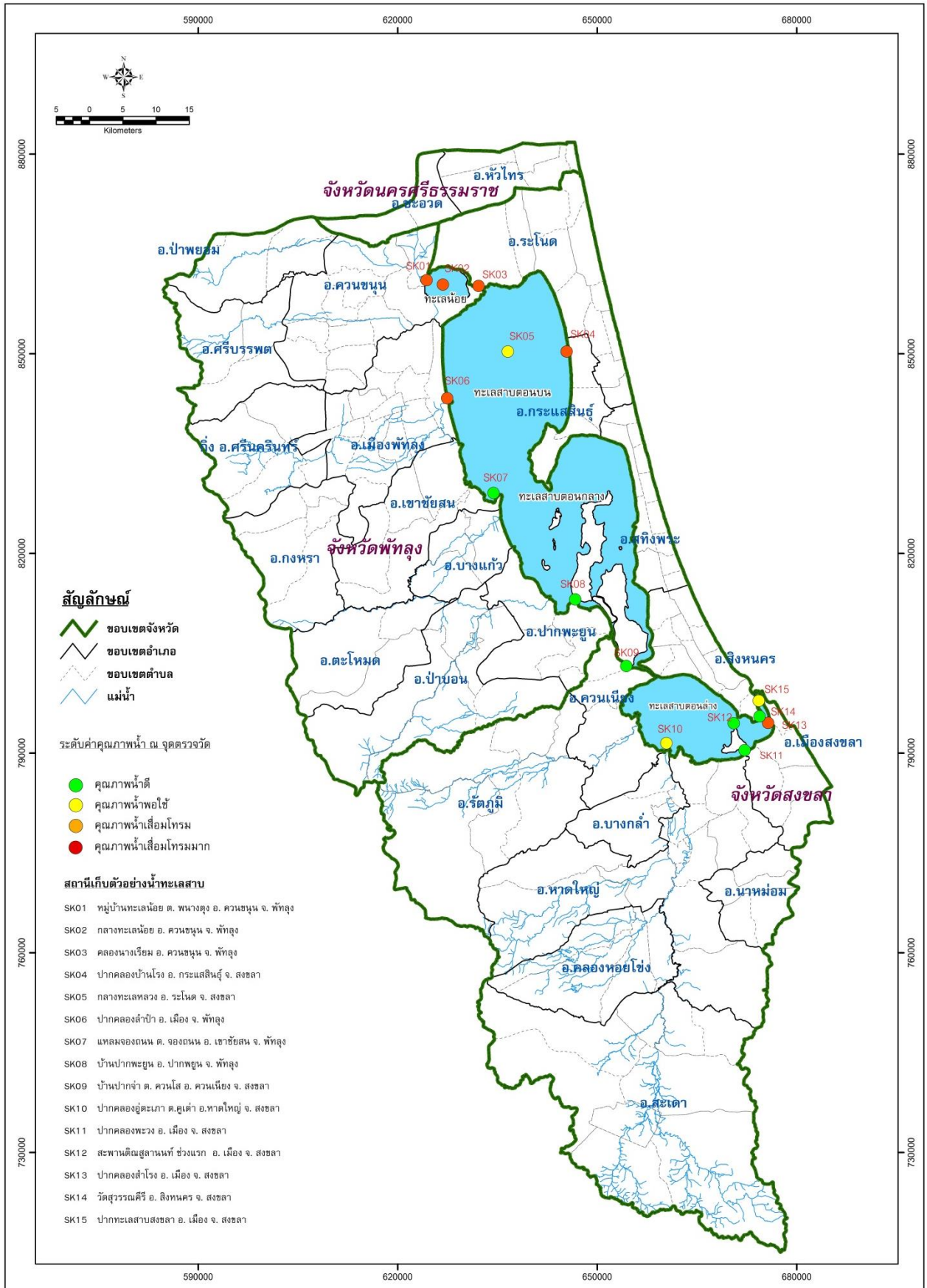
ทะเลสาบสงขลา

คุณภาพน้ำทะเลสาบสงขลาโดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ โดยมีสัดส่วนคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดีพอใช้ และเสื่อมโทรม ร้อยละ 40 20 และ 40 ตามลำดับ *บริเวณที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี* คือ แหลมจองถนน (SK07) บ้านปากพะยูน (SK08) บ้านปากจำ (SK09) ปากคลองพะวง (SK11) สะพานติณสูลานนท์ช่วงแรก (SK12) และวัดสุวรรณคีรี (SK14) *บริเวณที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้* คือ กลางทะเลหลวง (SK05) ปากคลองอู่ตะเภา (SK10) และปากทะเลสาบสงขลา (SK15) *บริเวณที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม* คือ หมู่บ้านทะเลน้อย (SK01) กลางทะเลน้อย (SK02) คลองนางเรียม (SK03) ปากคลองบ้านโรง (SK04) ปากคลองลำป่า (SK06) และปากคลองสำโรง (SK13)

พารามิเตอร์สำคัญที่บ่งชี้ถึงปัญหาคุณภาพน้ำ คือ ความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (Biochemical Oxygen Demand : BOD) พบมีค่าค่อนข้างสูงบริเวณ หมู่บ้านทะเลน้อย (SK01) คลองนางเรียม (SK03) และ ปากคลองบ้านโรง (SK04)

ผลการตรวจวัดโลหะหนัก จำนวน 6 จุดตรวจวัด คือ หมู่บ้านทะเลน้อย คลองนางเรียม ปากคลองลำป่า ปากคลองอู่ตะเภา ปากคลองสำโรง และปากทะเลสาบสงขลา จำนวน 9 พารามิเตอร์ ได้แก่ แคดเมียม (Cd) โครเมียม (Cr) แมงกานีส (Mn) นิกเกิล (Ni) ตะกั่ว (Pb) สังกะสี (Zn) ทองแดง (Cu) ปรอท (Hg) และสารหนู (As) *พบสังกะสี (Zn) เกินเกณฑ์มาตรฐาน* บริเวณปากคลองลำป่า (SK06) สำหรับพารามิเตอร์อื่นๆ มีค่าไม่เกินเกณฑ์มาตรฐาน

ผลการตรวจวัดสารเคมีที่ใช้ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ที่มีคลอรีนเป็นองค์ประกอบได้แก่ เฮปตาคลอร์ (Heptachlor) เฮปตาคลอร์อีพอกไซด์ (Heptachlor epoxide) อัลดริน (Aldrin) ดีลดริน (Dieldrin) เอนดริน (Endrin) บีเอชซีชนิดแอลฟา (alpha-BHC) และดีดีที (DDT) 2 จุดตรวจวัด คือ บ้านปากพะยูน และปากคลองสำโรง พบมีค่าไม่เกินเกณฑ์มาตรฐาน

รูปที่ 2 คุณภาพน้ำทะเลสาบสงขลา ไตรมาสที่ 3 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559

ล้าคลองสาขาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

คุณภาพน้ำล้าคลองสาขาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาโดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ โดยมีสัดส่วนคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ ดี พอใช้ และเสื่อมโทรม คิดเป็นร้อยละ 40 20 และ 40 ตามลำดับ *บริเวณที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี* คือ โรงเรียนวัดคลองใหญ่ (PAC2) บ้านหน้าวัว (PAC3) สะพานข้ามวัดคงคา (NTC3) สะพานบ้านปากพล (TKC1) แก่งน้ำหูแร่ (TKC2) สะพานคลองท่าเขียด (TKC3) สะพานกรมโยธาธิการ อ.ปากพะยูน (PBC2) วัดพรุพ้อ (PRC2) สะพานคลองพรุพ้อ (PRC3) สะพานโยธาธิการ อ.ควนเนียง (PMC1) วัดห้วยหลาด (PMC3) ปากรอ (SK9.5) *บริเวณที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้* คือ สะพานคลองป่าพะยอม (PAC1) สะพาน คสล. ต.ตำนาน (NTC2) สะพานปากคลองป่าบอน (PBC1) สะพานบ้านป่าบอน (PBC3) สะพานคลองภูมิ (PMC2) และปากคลองปากพล (SK7.5) *บริเวณที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม* คือ บ้านปากประ (TNC1) บ้านตลาดปากคลอง (TNC2) บ้านควนขนุน (TNC3) ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 1 (นาท่อม) (NTC1) วัดควนเพ็ง (PRC1) สะพานวัดคูเต่า (UTC1) ทำน้ำวัดหาดใหญ่ (UTC2) สะพานมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ (UTC3) ทำเทียบเรือประมงท่าสะอ้าน (SK13.5) สะพานคลองมหากการ (MKC) สะพานคลองระโนด (RNC) และสะพานคลองตะเคียน (TAC)

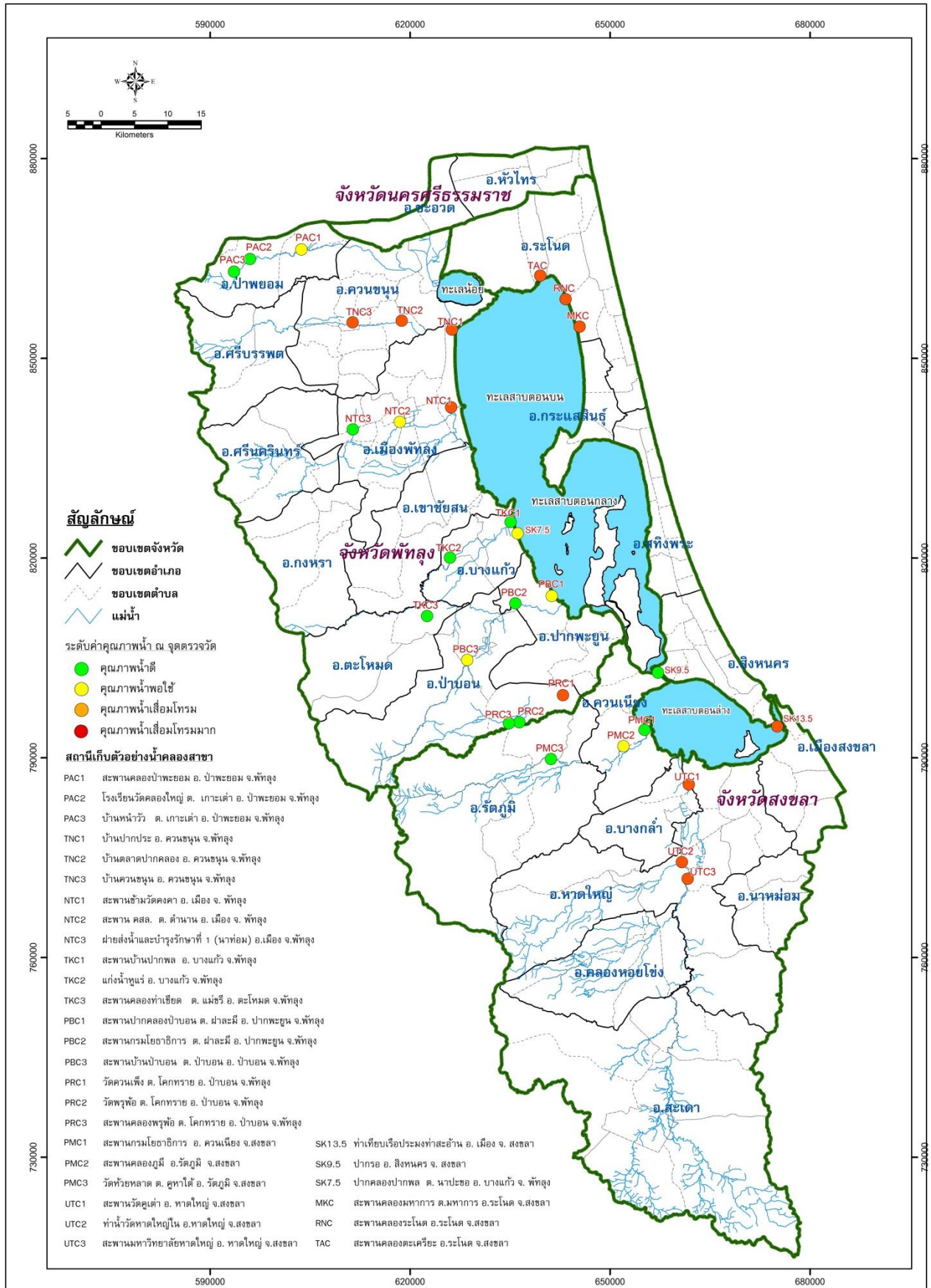
พารามิเตอร์สำคัญที่บ่งชี้ถึงปัญหาคุณภาพน้ำ คือ ความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) และแอมโมเนียในรูปไนโตรเจน ($\text{NH}_3\text{-N}$) และแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB) คิดเป็นร้อยละ 40 20 และ 40 ตามลำดับ

- ความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (Biochemical Oxygen Demand : BOD) พบมีค่าค่อนข้างสูงบริเวณ บ้านปากประ (TNC1) บ้านตลาดปากคลอง (TNC2) ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 1 (นาท่อม) (NTC1) สะพานมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ (UTC3) ทำเทียบเรือประมงท่าสะอ้าน (SK13.5) สะพานคลองมหากการ (MKC) และสะพานคลองระโนด (RNC)

- แอมโมเนียในรูปไนโตรเจน ($\text{NH}_3\text{-N}$) พบมีค่าสูงบริเวณ บ้านตลาดปากคลอง (TNC2) บ้านควนขนุน (TNC3) สะพานวัดคูเต่า (UTC1) ทำเทียบเรือประมงท่าสะอ้าน (SK13.5)

- แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (Fecal Coliform Bacteria : FCB) พบการปนเปื้อนสูงบริเวณ บ้านควนขนุน (TNC3) ทำน้ำวัดหาดใหญ่ (UTC2) และทำเทียบเรือประมงท่าสะอ้าน (SK13.5)

ผลการตรวจวัดโลหะหนักใน 14 จุด คือ โรงเรียนวัดคลองใหญ่ บ้านตลาดปากคลอง สะพานบ้านปากพล สะพานคลองท่าเขียด สะพานโยธาธิการ อ.ปากพะยูน วัดควนเพ็ง ปากคลองปากพล สะพานคลองภูมิ วัดห้วยหลาด สะพานวัดคูเต่า สะพานมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ และทำเทียบเรือท่าสะอ้าน จำนวน 9 พารามิเตอร์ ได้แก่ แคดเมียม (Cd) โครเมียม (Cr) แมงกานีส (Mn) นิกเกิล (Ni) ตะกั่ว (Pb) สังกะสี (Zn) ทองแดง (Cu) ปรอท (Hg) และสารหนู (As) พบมีค่าไม่เกินเกณฑ์มาตรฐาน

รูปที่ 3 คุณภาพน้ำคลองสาขาทะเลสาบสงขลา ไตรมาสที่ 3 ปีงบประมาณ พ.ศ.2559

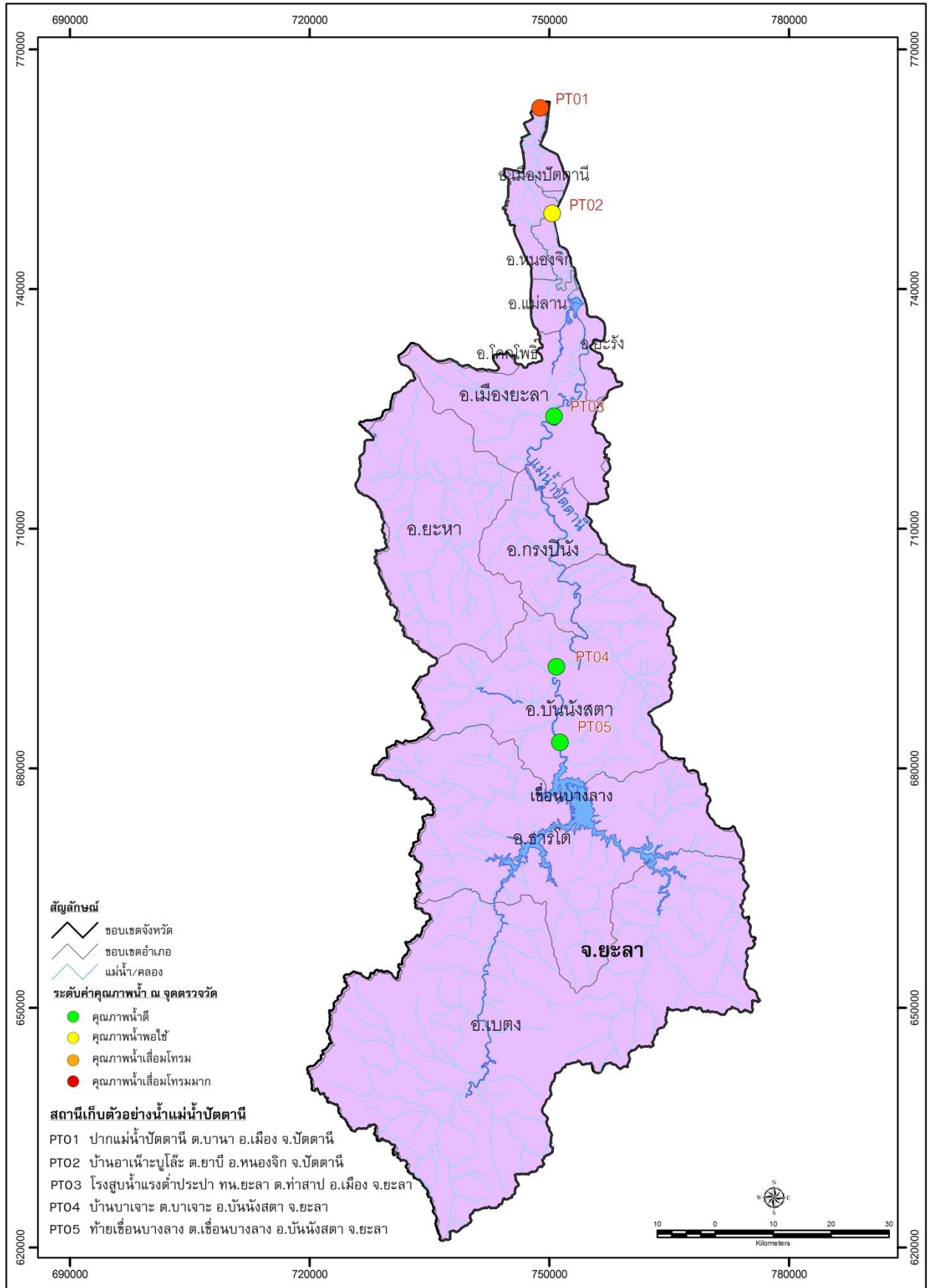
แม่น้ำปัตตานี

คุณภาพน้ำแม่น้ำปัตตานีโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี โดยมีสัดส่วนคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี พอใช้ และเสื่อมโทรม คิดเป็นร้อยละ 60 20 และ 20 ตามลำดับ บริเวณที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี คือ โรงสูบน้ำแรงต่ำประปา ทน.ยะลา (PT3) บ้านบาเจาะ (PT4) และท้ายเขื่อนบางลาง (PT5) บริเวณที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ คือ บ้านอาน้ำบูโล๊ะ (PT2) และบริเวณที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม คือ ปากแม่น้ำปัตตานี (PT1)

พารามิเตอร์สำคัญที่บ่งชี้ถึงปัญหาคุณภาพน้ำ คือ แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB) พบมีค่าสูง บริเวณปากแม่น้ำปัตตานี (PT1)

ผลการตรวจวัดโลหะหนักบริเวณโรงสูบน้ำแรงต่ำประปา ทน.ยะลา (PT3) จำนวน 9 พารามิเตอร์ ได้แก่ แคดเมียม (Cd) โครเมียม (Cr) แมงกานีส (Mn) นิกเกิล (Ni) ตะกั่ว (Pb) สังกะสี (Zn) ทองแดง (Cu) ปรอท (Hg) และสารหนู (As) พบมีค่าไม่เกินเกณฑ์มาตรฐานทุกจุดตรวจวัด

ผลการตรวจวัดสารเคมีที่ใช้ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ที่มีคลอรีนเป็นองค์ประกอบ ได้แก่ เฮปตาคลอร์ (Heptachlor) เฮปตาคลอร์อีพอกไซด์ (Heptachlor epoxide) อัลดริน (Aldrin) ดีลดริน (Dieldrin) เอนดริน (Endrin) บีเอชซีชนิดแอลฟา (alpha-BHC) และดีดีที (DDT) บริเวณโรงสูบน้ำแรงต่ำประปา เทศบาลนครยะลา พบมีค่าไม่เกินเกณฑ์มาตรฐานทุกพารามิเตอร์

รูปที่ 7 คุณภาพน้ำแม่น้ำปัตตานี ไตรมาสที่ 3 ปีงบประมาณ พ.ศ.2559

บริเวณที่มีปัญหาคุณภาพน้ำ สาเหตุและแนวทางการแก้ไข

บริเวณที่มีปัญหาคุณภาพน้ำ	สาเหตุ	แนวทางการแก้ไข
แม่น้ำโก-ลก สะพานไทย-มาเลเซีย (KL2)	น้ำทิ้งจากท่าเทียบเรือประมง น้ำเสียจากชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - รณรงค์และส่งเสริมให้ครัวเรือนริมคลองติดตั้งตะแกรงดักขยะ และถังดักไขมัน ก่อนระบายลงคลอง รวมทั้งไม่ปล่อยสิ่งปฏิกูลลงสู่ลำคลอง - รณรงค์ ให้ความรู้ผู้ประกอบการและชาวประมงบริเวณท่าเทียบเรือไม่ให้ปล่อยน้ำทิ้งและสิ่งปฏิกูลลงสู่แม่น้ำ
ทะเลสาบสงขลา หมู่บ้านทะเลน้อย (SK01) กลางทะเลน้อย (SK02) คลองนางเรียม (SK03) ปากคลองบ้านโรง (SK04) ปากคลองลำป่า (SK06) ปากคลองสำโรง (SK13)	น้ำเสียจากชุมชน น้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรม น้ำทิ้งจากการเกษตร	<ul style="list-style-type: none"> - รวบรวมและบำบัดน้ำเสียแบบกลุ่มอาคาร บริเวณที่ระบายน้ำและลำรางที่มีปริมาณความสกปรกสูง - รณรงค์และส่งเสริมให้ครัวเรือนริมคลองติดตั้งตะแกรงดักขยะ และถังดักไขมันก่อนระบายลงคลอง - เก็บกวาดขยะและกำจัดวัชพืชในลำน้ำ เพื่อลดการสะสมของเสียในแหล่งน้ำ และเพิ่มประสิทธิภาพการไหลของน้ำ - ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสะอาดแก่โรงงานอุตสาหกรรมและอุตสาหกรรมชุมชนขนาดเล็กในพื้นที่ริมคลอง เพื่อลดปริมาณของเสีย - ส่งเสริมการเกษตรแบบยั่งยืน
คลองสาขาทะเลสาบสงขลา บ้านปากประ (TNC1) บ้านตลาดปากคลอง (TNC2) บ้านควนขนุน (TNC3) ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 1 (นาท่อม) (NTC1) วัดควนเพ็ญ (PRC1) สะพานวัดคูเต่า (UTC1) ทำน้ำวัดหาดใหญ่ (UTC2) สะพานมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ (UTC3) ท่าเทียบเรือประมงท่าสะอ้าน (SK13.5) สะพานคลองมหากา (MKC) สะพานคลองระโนด (RNC) สะพานคลองตะเคียน (TAC)	น้ำเสียจากชุมชน น้ำทิ้งจากการเกษตร น้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรม	<ul style="list-style-type: none"> - รวบรวมและบำบัดน้ำเสียแบบกลุ่มอาคาร บริเวณที่ระบายน้ำและลำรางที่มีปริมาณความสกปรกสูง - รณรงค์และส่งเสริมให้ครัวเรือนริมคลองติดตั้งตะแกรงดักขยะ และถังดักไขมันก่อนระบายลงคลอง - เก็บกวาดขยะและกำจัดวัชพืชในลำน้ำ เพื่อลดการสะสมของเสีย และเพิ่มประสิทธิภาพการไหลของน้ำ - ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสะอาดแก่โรงงานอุตสาหกรรมและอุตสาหกรรมชุมชนขนาดเล็กในพื้นที่ริมคลอง เพื่อลดปริมาณของเสีย - ส่งเสริมการเกษตรแบบยั่งยืน

บริเวณที่มีปัญหาคุณภาพน้ำ	สาเหตุ	แนวทางการแก้ไข
<p>แม่น้ำปัตตานี ปากแม่น้ำปัตตานี (PT1)</p>	<p>น้ำทิ้งจากท่าเทียบเรือประมง น้ำเสียจากชุมชน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - รวบรวมน้ำเสียทั้งจากบ้านเรือน และ ปลายท่อระบายน้ำที่ไหลลงสู่แม่น้ำ ปัตตานีโดยตรง เข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสีย - รณรงค์ ให้ความรู้ผู้ประกอบการและ ชาวประมงบริเวณท่าเทียบเรือ ประมง ปัตตานีไม่ปล่อยน้ำทิ้งและสิ่งปฏิกูล ลงสู่แม่น้ำ